

LARY

SVENSKA LARYNGFÖRBUNDET FÖR STRUP- OCH MUNHÅLECANCER

Flisa tar priset!

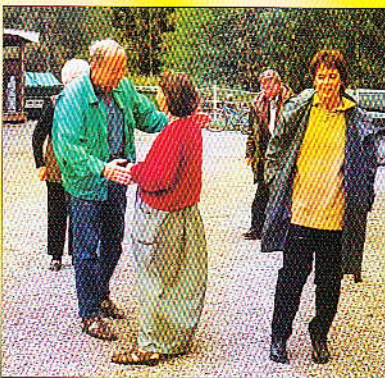
Susanna berättar om lyckan när Sfyrbente bäste vännen kappar hem priser i tuff konkurrens.

Sidan 5

I Dan Anderssons fotspår

Läs om en spännande och givande relax week-end på vackra, hemtrevliga Tolvsbo i Söderbärke

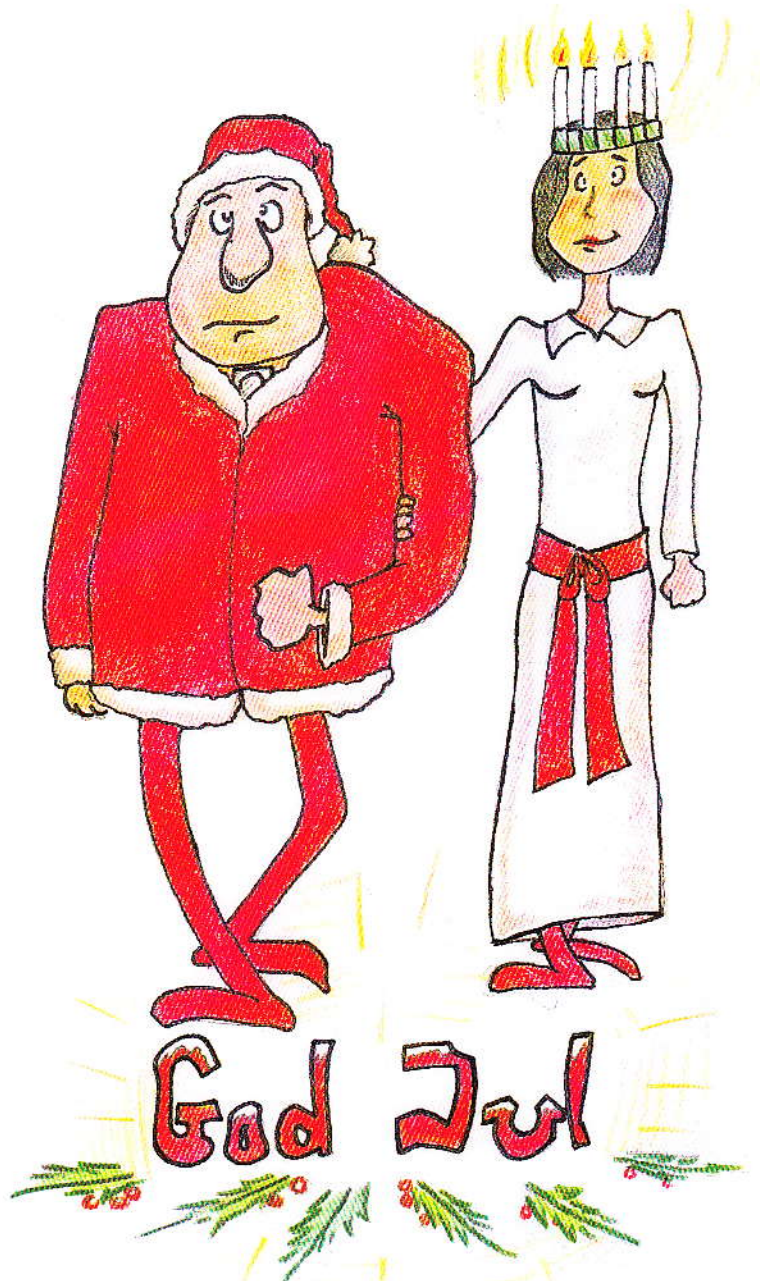
Sidorna 11-15

Nya tandvårdsförsäkringen

SLFs ordförande Bo Persson redsklar ut begreppen kring hur den nya tandvårdsförsäkringen påverkat medlemmarna.

Sidan 16

Redaktionen önskar alla läsare

God Jul och Gott Nytt År

genom Lary och Glossan som kommer att dyka upp i LARY och andra sammanhang framöver.

Nästa nummer utkommer i mars 2000

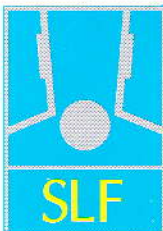
Innehåll

3	Ledare
Millennieskiftet
Sluta röka år 2000	9	En rapport från Bergen – igen
4	Ny medlemmar 1999	10	Kalendarium för år 2000
Ny förening i Umeå?
5	Flisa tar priset!
ISO-träff
Projektet "vägen till"	11	Relax-helg på Tolvsbo
6	"SJ, SJ gamle vän"
Varning	14	Till min syster (Tolvsbo)
7	Saklig grund för uppsägning	15	Balsam för själen (Tolvsbo)
8	Fria ord: Tänder eller ej
Anhöriggrupp	16	Nya tandvårdsreformen
Funktionärsutbildning
Doktors spalt
		18	En blick tillbaka på vår Tysklands-
resa
Utvärdering av ny typ av tvättlapp

Presentation av "Larys och Glossans" tecknare

Hej, jag heter Oskar Stjärne. Jag är en 18-årig kille som för tillfälligt går naturvetenskaplig linje med musikinriktning på Rudbecksskolan i Sollentuna. Jag är mycket musikintresserad och har spelat trummor sedan lågstadiet. Tillsammans med

musiken är min stora passion att teckna, därför är det mycket roligt att få rita åt Svenska Laryngförbundet. Tack!!
Oskar Stjärne

Nästa nummer utkommer i mars 2000.
Manusstopp den 16 februari 2000.

SVENSKA LARYNGFÖRBUNDET

- har läns- och regionföreningar verksamma över hela landet.
- har kontakt med motsvarande förbund i andra länder.
- har förtroendeanslutna läkare, tandläkare, logopedier, kuratorer och dietister.
- är en av huvudmännen i Cancerfonden.
- tillhör handikappförbundens samarbetsorgan.
- finansieras genom medlemsavgifter och anslag, bl.a statliga organisationsstödet.
- har instiftat fristående Stiftelsen Laryngfonden, som bl.a. ger rehabiliteringsstöd till de som drabbats av cancer i öron, näsa och halsområdet.
- arbetar för lika rätt till behandling, vård och rehabilitering samt för social trygghet.
- utger tidskriften LARY.
- värnar sina medlemsgruppers intressefrågor.

Laryngförbundets Tidskrift

LARY

Årgång 26 • Nr 4 / 1999

Ansvarig utgivare Bo Persson

Redaktör Gun-Marie Larsson
Svenska Laryngförbundet
Barks väg 14, 170 73 SOLNA
tel. 08-655 83 10 / fax 08-655 46 10

Medarbetare i redaktionen
Elise Lindqvist, Susanna Ruben
och Gunnar Schneider

Svenska Laryngförbundet
Kansli

Besöks- och postadress
Barks väg 14, 170 73 SOLNA
Tel. 08-655 83 10, Fax 08-655 46 10
Texttelefon 08-655 43 20
E-post laryngforbundet@telia.com
Postgiro 85 17 54-2
Bankgiro 5703-3573

Förbundsordförande Bo Persson
Övre Hantverksgatan 20 A
831 36 ÖSTERSUND
Tel. 063-12 30 41
Mobil 070-512 51 96

Kassaförvaltare Gert Hall
Kastvindsvägen 2, 231 55 TRELLEBORG
Tel. 0410-489 65, fax 0410-489 59
Mobil 070-524 89 65
E-post gert.hall@trelleborg.mail.telia.com

Föreningskonsulent Anders Öhring
Svenska Laryngförbundet
Barks väg 14, 170 73 SOLNA
Tel. 08-655 83 10

Stiftelsen Laryngfonden
Barks väg 14, 170 73 SOLNA
Tel. 08-655 40 01
Postgiro 90 02 02-3, 91 82 58-5
Bankgiro 5936-5338

Grafisk form Bertil Ankarberg
Text & Bild, Vällingby

Tryck SCR Konst- och Kvalitetstryck AB
Stockholm, 1999

Millennieskifte

– och kampen mot tobaken intensifieras !

Så vandrar vi laryngektomerade och munhålecanceropererade in i det nya seklet år 2000.

De sista åren av vår verksamhet har vi tyvärr konstaterat att vi har blivit färre opererade medlemmar. Men under det gångna året har vi faktiskt ökat, om än lite, vilket gläder oss storligen. Samtidigt så skall ju våra föreningar/förbund icke finnas till...

Som bekant är tobaken orsak till vår sjukdom och handikapp. För om tobaksmissbruket helt försvann skulle rekryteringen av medlemmar i det närmaste utebli!

Vi deltagar i "Sluta röka år 2000" via Stiftelsen Laryngfonden som nu är medlem av

Svenskt Nätverk för Tobaksprevention, vilket gläder oss alla. Mer om kampanjen samt övriga medlemmar i Nätverket nederst på denna sida.

Blickar vi tillbaka på det gångna året samt tar del av Laryreportagen, så är vi verkligen aktiva, vilket bl.a Nordiska Kongressen i Bergen, Norge, visade. År 2002 är vi här i Sverige värd för nämnda kongress vilket förpliktar.

Så får jag till sist önska våra medlemmar, anhöriga, annonsörer samt sponsorer

God Jul och Gott Nytt År

Bo Persson

Förbundsordförande □

**SLUTA
RÖKA
år 2000**

- Du får sakkunnig hjälp.
- Du kommer att må bättre.
- Du får pengar över.
- Du är med och tävlar om mobiltelefoner, cd-spelare mm.

Detta är din stora chans att bli rökfri.
Anmäl dig på bifogad postgirotalong.
Deltagaravgift: 200 kr.

**Kampanjen organiseras av
Svenskt Nätverk för Tobaksprevention:**

Läkare mot Tobak
Sjuksköterskor mot Tobak
Tandvård mot Tobak
Lärare mot Tobak
Farmaci mot Tobak
En Rökfri Generation
Riksförbundet VISIR
Cancerfonden
Hjärt-Lungfonden
Laryngfonden

I samarbete med
Folkhälsoinstitutet

SLUTA RÖKA år 2000

c/o Hjärt-Lungfonden
Riddargatan 18 • 114 51 Stockholm

Nya medlemmar 1999

Faluföreningen:

Ernst Östlund
Inger Ericsson

Gävleföreningen:

Ruth Östling
Gösta Welén
Rune Johansson
Inger Lindqvist

Göteborgsföreningen:

Anita Ankar
Vesa Hyvönen
Karin Wedberg
Martin Bengtsson
Mats Grönholm

Linköpingsföreningen:

Mari-Louise Erlandson
Arne Lockström
Ulla och Sören Thörn
Arne och Ingrid Winskog
Lili Anne Harryson
Staffan Magnusson
Karin Unnersjö
Harry och Ann-Marie Johansson
James Vayghan
Jan Arthursson
Åke Axelsson
Karl-Erik Andersson
Sirkka Väisänen
Gunnel och Leif Sandin
Maria och Martin Bard

Lundföreningen:

Hussein Kassam
Gunnar och Herta Jönsson
Karl-Erik och Sonja Nilsson
Leif och Solveig Dahlberg
Margareta Ellvén
Else Gustafsson
Kjell och Ylwa Andersson
Dennis och Gerd Hansson
Christina Rask
Wally och Agneta Ek
Egon Haugård
Sören Lindqvist
Ethel Karlsson

Stockholmsföreningen:

Östen och Marianne Forslund
Birger Bengtsson
Anna-Greta Norin
Leif Karlsson
Inga Reudolph
Lennart Elfström
Gustaf Hilmer Staf
Jan Ågren
Magda Andersson
George Washington och Helena Kromer
Hannu Furu
Ashoke Mammen
Marianne Lindkvist
Leif och Inga Arnesén
Ella Neuman
Gert Bräberg
Ann Dahlberg
Marie-Ann Werdler
Åsa Jansson

Uppsalaföreningen:

Vera Lind
Nils Pettersson

Västeråsföreningen:

Claes-Göran Gustavsson
Hanna Ekström
Ulla Holmgren
Kjell Norlin

NY ADRESS

Handikappförbundens samarbetsorgan, HISO har fr.o.m den 1 oktober 1999 flyttat från Stockholm till Sundbyberg.

Ny adress:

Box 1386, 172 27 SUNDBYBERG

Besöksadress: Sturegatan 4 2tr

Tel: vx 08-546 40 400

Fax: 08-546 40 444

Text tel: 08-546 40 450

Gösta och Ingrid Elghufvud har gått bort

Med stor sorg måste jag meddela att vår sekreterare Gösta Elghufvud och hans fru Ingrid har lämnat oss. Gösta avled den 16 september efter en tids sjukdom. Han skulle ha fyllt 89 år i december. Ingrid följde efter Gösta två veckor efteråt.

Gösta strålades för cancer i munhålan. 1995 blev han medlem i Stockholms Läns Laryngförening och 1998 invaldes Gösta i styrelsen för att direkt ta över sekreterarsysslan. Gösta och Ingrid var som ett nyförälskat par i tonåren. De riktig lyste av kärlek till varandra och visade med sitt öppna sätt att kärlek, värme och vänskap kan upplevas även om man passerat 70-80 år.

Tack Gösta och Ingrid för alla de fina stunder som ni var med och delade med andra cancerbehandlade och anhöriga i föreningen.

Gunnar Schneider □

Harald Ryfors

har avlidit i en ålder av 94 år. Harald var ordförande i Göteborgsföreningen under tiden 1975 – 1980. Harald har även varit förbundsordförande under ett år, 1976 – 1977.

Laryngföreningen Göteborg □

Stiftelsen Laryngfonden
och
Svenska Laryngförbundet
önskar er alla
En God Jul och
Ett Gott Nytt År

Flisa tar priset!

Tänk att just jag har lyckats köpa världens finaste, bästa, bussigaste, busigaste, piggaste & snyggaste hund?! Jag är stolt, mallig och går numera ca 1 dm ovan mark och med näsan i vädret.

Vi har varit på hundutställning för blandraser. Först i Eskilstuna och i ihållande regn vann Flisa! Jag blev så lycklig att jag helt glömde bort mina handikapp och skuttade runt i regnet men fick 'blodad tand' och sa för mig själv "Järna - here we come!" som var nästa tävlingsort.

Sagt och gjort, denna gången var det säkert dubbelt så många hundar och samma domare som varit i Eskilstuna, jag blev pirrig. Denna gång lät jag min assistent och min älskade systerson, Isak, visa upp henne och han var förväntansfull med nummerlappen 29 fastnaglad i tröjan.....

Flisa blev uttagen till final, där var ca 20 hundar med, domarna gick runt och granskade våra vovvar medan mattarna & hussarna gnagde på sina läppar, naglar eller annat de kom åt....domaren meddelar att tio hundar får vara kvar. Sakta börjar de räkna upp hundarna som måste gå...pirret i magen ökade.

Pust, Flisa fick vara kvar!

Igen ska hundarna gå i ringen och domarna tittar, värderar...ytterligare fem hundar får lämna ringen. När domaren nu började räkna upp vilka...nr 5 utgår, nr 10, nr nr 1...nr 24 och 32, höll jag nästan för öronen men hon blev kvar.

Åh, vilken nervpårs!

Nu blev Flisa studerad med lupp, domaren tänker och lägger pannan i djupa veck, går fram och tillbaka mellan de fem hundarna. Efter en lång väntan hade domaren bestämt sig.

Vi blev tvåa och Flisa tackade domaren med att lägga tassarna på hennes axlar och slicka över hela hennes ansiktet. Det var nära att jag

också hade börjat pussats men i sista stund hann jag besinna mig.

Detta är faktiskt sant, jag blir helt vimmelkantig. Annars står turen inte så ofta och bankar på just min dörr.

Susanna Ruben ☐

HSO-träff

HSO hade sammankallat till en träff på Katrinebergs folkhögskola. Hallands laryngförening kallades också trots att vi inte är medlem. Det visade sig att det inte var någon vanlighet, bara 14 föreningar av 27 är med.

Ingrid Karlsson och undertecknad representerade vår förening och det visade sig att HSO har svårt att överleva och vi ville veta i så fall hur. Vi

enades om att HSO ska underrätta föreningar om vad som är på gång på exempelvis Socialstyrelsen, Regeringen etc. och serva oss med dessa nyheter men de ska också serva oss med kopior och utskick till våra medlemmar, alltså med sådant vi inte har råd med.

Det var ett trevligt möte, i snygga lokaler och fin natur.

Claus, Hallands Laryngförening ☐

Projekt "vägen till"

Undertecknad var på en två-dagars kurs i Höör i Skåne som hade till syfte att utbilda cirkelledare för ett projekt med namnet "vägen till".... medveten vårdkonsument. Här diskuterade vi bl.a. kvalitets- och konsumentbegreppet. Vi såg klara skillnader mellan att vara kund i en affär och vara kund av sjukvården. Man ställer inte samma krav på sjukvården. Vi diskuterade också vårdkvaliteten och våra rättigheter och naturligtvis våra skyldigheter som patienter men också

som vårdpersonal. Vi gick igenom lagstiftningen inom hälso- och sjukvård men också själva organisationen och dess finansiering. Kursen var mycket spännande och jag står nu till förfogande i ämnet "vägen till"...

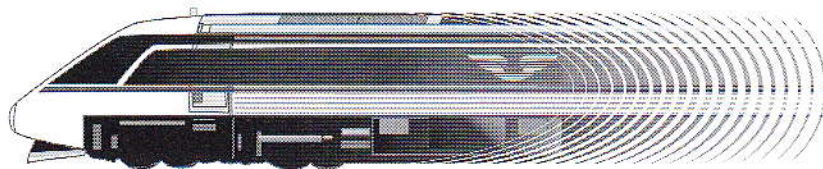
Claus, Hallands Laryngförening ☐

•Skaffa E-mail det underlättar. Claus

Redaktionens svar:

Vi har nyligen fått E-mail inkomplat: laryngforbundet@telia.com

"SJ, SJ gamle vän" (?!?!)

Jag har en del andra funktionshinder än just rörelsehandikapp men det kan vara nog hindrade om man vill göra en resa. Som till exempel, jag skulle till Norge på en kongress för Laryngföreningen (larynx- och munhåle canceropererade).

Eftersom jag är tracheotomer (har hål i halsen) är jag ytterst infektionskänslig, därför bör jag inte sitta med alltför många nya bekant-skaper som kan vara förkylda. Till saken hör att jag bör suga ur/göra rent min trach 1 ggr per timme då jag inte kan svälja alls.

Flyget går inte ihop med min tumör på balanssinnet, hjärnan "ramlar" liksom runt och det känns

obehagligt, dessutom är jag flygrädd, om man nu får vara det i min situation.

Tyckte inte heller jag kunde begära av assistenten att köra 120 mil + att det medför extra kostnader i mat & logi under resan och riksfärdtjänst går inte över gränsen alltså återstod tåget.

Jag bad om att få sitta i kupé på tåget (typ en sovvagn med tre platser i & toa). Men så lätt var det inte..... de blev nästan förnärmade av min "orimliga" önskan. Djurvagn finns och familjevagnar och vagnar särskilt avsedda för allergiker men en kupé där man sitter lite färre personer, sådana omodernheter sysslar tydligen inte SJ med längre.

.....Och sovvagn mitt på dagen – nää, någon ordning får de lov att vara!

Men de gav mig ett erbjudande.....att hyra en hel kupé (sex platser) om jag köpte samtliga biljetter i kupén!

Det vill säga en resa tur & retur Bergen från Stockholm med byte och uppehåll tre timmar skulle kosta mig 10 000 kr & och ta närmare ett dygn!

För andra resenärer skulle samma resa kosta dryga tusenlappen.... hm 1.6..... det finns bara ett ord för detta, anser jag – diskriminering!

Susanna Ruben □

Undertecknad var bjuden till midsommar bröllop 25 juni -99, till ett ställe som heter Gammelboning ca sju mil utanför Gävle.

Torsdag den 24 juni reste jag med tåg från Stockholms Central ställde mitt bagage för avsedd bagageplats inne i min tåg vagn. Bara njöt av att få komma till mycket kära vänner som skulle gifta sig. Tågresan var behaglig och mina förväntningar mycket stora. Hade packat ner det finaste jag hade i klädesväg som just skulle passa till bröllopet samt annat man måste ha med för några dagars vistelse.

Väl framme i Gävle upptäckte jag till min stora fasa att mitt bagage var borta. Vi letade på flera platser, fick hjälp av tågpersonal men förgäves. Här stod jag utan något bagage och allt som fanns däri.

Brudparet hade mött upp för att föra mig vidare till Gammelboning. Men Du kan tro att jag var förtvivlad vad gör man på ett bröllop utan fina kläder. Visserligen hade jag ju reskläderna på mig som bestod av långbyxor och en blus. Varmt var det ju också som Du säkert kommer ihåg att midsommaren var.

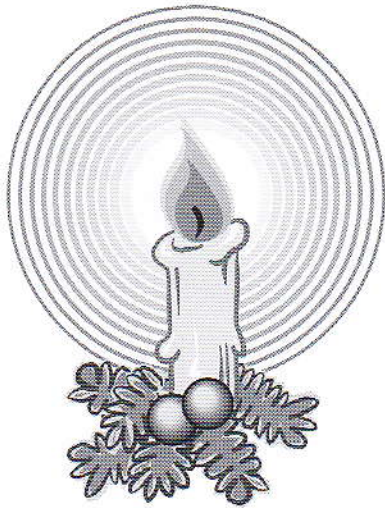
Vad gör man åt en sådan situation? Fick låna ett nattlinne, tandborste, sänglinne det var ju bra. På bröllopet var det bara att stoltsera med ett fint nattlinne och bjuda på mig själv. Vid middagen fick jag förklara vad som hänt och då förstod de andra gästerna min mycket ovanliga bröllopsklädsel.

Väl hemma i Stockholm började det mycket krävande arbetet att polisanmäla stölden, ringa försäkringsbolaget ta reda på hur mycket jag förlorat i pengar varje sak skulle noteras.

Ringde även SJ som jag tycker borde få ta en del av förlusten. Vet Du vad svaret blev? Som resenär har vi själv ansvar över vårt bagage man skall ställa bagage på så sådant sätt att man har översikt över bagaget. Jag frågade hur detta skulle vara möjligt då min platsbiljett var mitt i tågsätet och hade ryggen vänt åt bagaget. Svaret blev att jag får skylla mig själv och att SJ inte hade något ansvar över detta. Arg och besviken på SJ:s nonchalanta svar la jag på telefonluren.

Hallands
Laryngförening
önskar er alla
God Jul
och
Gott Nytt År

*Södra Sveriges
Laryngförening
önskar er alla
En God Jul
och
Ett Gott
Nytt År*

Har nu fått svar från försäkringsbolaget med ett mycket dåligt resultat. Värde av min förlust blev stor och dyrköpt eftersom jag behöver kläder och även det andra jag förlorade.

Skrev även till SJ:s generaldirektör och beklagade personens bemötande samt att SJ borde ta mer ansvar. Svaret blev, eftersom jag hade restkort skulle jag få 1.000 kronor som ersättning.

Är mycket besviken på hur lätt det är att komma undan, vi skall betala försäkringar mm när det sedan händer har vi små möjligheter till ersättning.

VARNING

nu till alla som åker med SJ ta med Ert bagage in till den plats Ni blir tilldelade. Särskilt nu med tanke på den stundande julen då mycket folk är i rörelse. Jag tänker aldrig mera ställa mitt bagage på särskilt anpassad plats utan ta med det in där jag sitter. Det får bli hur trångt som helst och medresenärerna blir säkert irriterade men vad gör man, inte vill jag förlora mitt bagage en gång till.

Elise Lindqvist □

Saklig grund för uppsägning

Arbetsdomstolen godkände uppsägning av anställd som av medicinska skäl inte kunde fortsätta sitt arbete.

Arbetsdomstolen tog den 22 oktober 1997, Dom nr 115/97, Mål nr A 227/96, ställning till om en anställd av medicinska skäl saknade möjlighet att fortsätta med sitt arbete.

Någon skyldighet för arbetsgivaren att utvidga sin organisation för att kunna bereda arbetstagaren fortsatt arbete förelåg inte. De arbeten som arbetsgivaren kunde erbjuda var inte lämpliga för arbetstagaren, varför omplacering inte kunde ske. Ytterligare anpassnings- och rehabiliteringsåtgärder från arbetsgivarens sida skulle inte ha medfört att arbetstagaren kunnat beredas fortsatt anställning. Arbetsdomstolen fann

uppsägningen sakligt grundad enligt 7 § 1 st lagen om anställningsskydd (LAS).

Avgörandet visar att uppsägning på grund av funktionshinder inte utgör saklig grund. Däremot kan funktionshindret bli den indirekta orsaken.

Det är osäkert om den nya lagen om diskriminering i arbetslivet (SFS 1999:132) ändrar på detta förhållande. Troligen gäller också i fortsättningen att om det kan visas att det saknas möjlighet att omplacera så föreligger arbetsbrist, dvs saklig grund för uppsägning.

Källa: Rättsnytt Riks-HSO □

RÄTTELSE

*från föregående nummer
av LARY*

För att göra logoped Gunilla Belings artikel om Uppsalaföreningens 25-års jubileum rättvisa ber redaktionen om ursäkt för de namn fel som insmugit sig i artikeln. De rätta namnen är: Margareta Landstedt vilken masserade deltagarna och sjuksköterska Anna-Lena Tingström vilken besvarade deltagarnas frågor.

Att logoped Gunilla Beling drillar falskt är det ingen som hört men att hon är duktig på att drilla talet, vet alla som tränat sitt tal hos henne.

Redaktionen □

VI FRÅN FÖRBUNDET hade också den stora glädjen att uppvakta 25-åringen.

Bo Persson □

*Stockholms läns
Laryngförening*

önskar er alla

*God Jul
och
Gott Nytt År*

Tänder eller ej?

Att få cancer, bli strålad och opererad, inte kunna äta utan försörja sig med intravenös näring genom PEG i magen det köper vi som är drabbade. När vi efter några års kämpande kan börja inta måltider den naturliga vägen, alltså genom munnen, kommer nästa slag under bältet.

Strålningen har förstört spottkörtlarna och salivproduktionen är lika med noll. Tanderna rasar och att äta är åter en fasa. Nåväl, det finns numera hjälp även här. Inplantat är räddningen. Full av optimism (tro det eller ej), påbörjades behandlingen i samråd med specialister. Underkäken gick bra trots den långa läkningstiden. Det tar ca 12-15 månader från första behandlingen tills tänderna är på plats.

Väl färdig med underkäken var det bara att sätta igång igen, nu med överkäken.

I februari i år drogs resterande lösa egna tänder bort och efter det måste det vara en läkningstid på ca 6 månader. I augusti var jag och rönt-

gade överkäken och det såg ok ut, alltså klart för att operera in titanskruvorna. Nu kom nästa dräpslag. Jag får lov att betala det mesta för överkäken själv ca 47 000 kronor (hela behandlingen kostar ca 75 000 kronor där försäkringskassan betalar 28 000 kronor). Nåväl, jag kan inte leva ett fullgott liv utan tänder (eftersom en protes inte sitter kvar på grund av avsaknaden av saliv) så beslutade jag mig för att ändå göra detta och tänkte nog att det måste finnas något sätt att få hjälp med det ekonomiska. Jag tog kontakt med Svenska Laryngförbundets ordförande Bo Persson för att få råd och hjälp. Det råd jag fick av Bo Persson var att jag skulle vara ödmjuk. Det är ett råd jag inte förstår, trots att jag har funderat i flera veckor. Det vore kanske bra om jag fick en förklaring till varför jag ska vara ödmjuk. Det rådet ger inte mig de 47 000 kronor jag behöver till mina tänder.

Bo Persson var också villig att följa med mig till Försäkringskassan. Varför vi skulle gå dit kan jag inte heller förstå, då jag redan fått mitt beslut omprövat och det inte blev en krona till.

Efter att Aftonbladet skrivit om mig i samband med en artikel om tandvårdsreformen tog Cancer och Trafikskadades förening kontakt med mig och nu har jag med hjälp av kuratorn skickat en ansökan dit. Har jag

tur kan jag få lite hjälp därifrån – "många bäckar små". Jag tycker nog att Bo Persson skulle ha kunnat tipsat om några fonder och dylikt som jag kunde söka bidrag ifrån istället för att be mig vara ödmjuk.

*Yvonne Strömberg
Stockholm* □

Svar

Bäste Yvonne.

Som bekant trädde den nya tandvårdsförsäkringen i kraft i januari 1999 med stora ekonomiska nedskärningar till följd. SLF har och fortsätter tillsammans med andra organisationer arbetet för att påverka regeringens och riksdagens ledamöter så att våra medlemmar, synnerhet med muntorrhet, skulle få bibehålla samma regler som tidigare försäkring. Muntorrhetens omfattning mäts genom prover samt utlåtande från tandläkare.

Att Du är bitter för att Du inte fick den förväntade ersättning har jag full förståelse för. Din negativa ståndpunkt att staten hjälper till att finansiera mediciner såsom, "Viagra och andra lyckopiller", delar jag inte. Det var i det sammanhanget jag uttryckte ordet ödmjuk.

Regeringen avser att tillsätta en ny utredning som skall se över möjligheterna att tandvården liksom övrig sjukvård skall ingå i högkostnadsskyddet. HSO skall inom kort sammanträffa med statsråden Lars Engqvist och Björn Rosengren i ett sammanträde med regeringens handikappdelegation.

Förhoppningsvis kan det bli verklighet om något är till gagn för oss alla.

Med ödmjuka hälsningar

Bo Persson □

Anhöriggrupp

Att förlora ett talorgan eller en annan kroppsdel, är att förlora en bit av sin personlighet. Det är svårt för den handikappade, om inte katastrofalt. Det kan även vara svårt för den anhörige att dagligen leva med och acceptera det nya levnadssättet.

Laryngföreningen i Stockholm, L med kurator Gun-Marie Larsson, anordnade i höstas en anhöriggrupp som jag hade förmånen att delta i. Gruppen fick information om strålningen och dess följder, annan medicinsk information, samt kostråd. Detta skedde under ledning av spe-

cialistläkare, talpedagoger, sjuksköterskor m.fl.

Jag blev en stor erfarenhet rikare och jag fick större förståelse för min laryngektomerade make. Vårt umgänge blev pga. detta mycket bättre. Jag önskar att fler anhöriga kunde

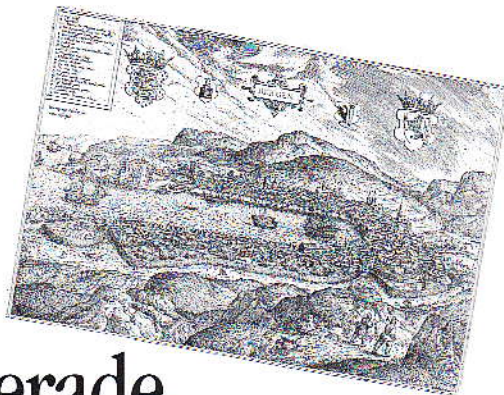
använda sig av möjligheten att ta del av informationen, som är kostnadsfri, och som äger rum varannan onsdag på Karolinska Sjukhuset. Den börda som delas av två är hälften så tung att bära.

Ewa Mannelid, anhörig □

*Sydöstra
Laryngföreningen
önskar er alla
En God Jul
och
Ett Gott Nytt År*

Ännu en rapport från Nordisk kongress för laryngectomerade i Bergen 9–12 september.

Onsdagen den 8 sept klev vi, sju medarbetare i onkologteamet vid Öronkliniken i Linköping, på tåget mot Bergen. Vi var fyllda av förväntan och alltsedan den första planeringen tidigt i våras hade vi sett fram emot detta. Christina Danbolt, logoped, hade sökt och fått pengar från Laryngfonden så det var tack vare detta initiativ vi kunde komma iväg.

Vi som reste var förutom Christina; Ewa, Iréne och Sally från mottagningen, Senja och Lisa från avdelningen och kurator Marie.

Tågresan var lång och för att fördriva tiden pratade vi massor, läste tidningar och löste korsord. På kvällen kom vi till Oslo där vi hade ett uppehåll på ett par timmar innan vi skulle kliva på nattåget till Bergen. Vi strövade på Karl Johans gate, bara för att det hör till när man varit i Oslo, kvällen var ljum och det var massor av folk ute.

Regning omväg

Klockan 7 på torsdag morgon var vi framme efter en natt i sovkupe, en del utvilade andra inte. Vi bestämde oss för att gå till hotellet som inte skulle ligga så långt därifrån, men efter en rejäl omväg och efter att fått uppleva en rejäl (lindrigt sagt) regnskur kom vi något dränkta fram till hotellet där Ewa satt och väntade. Hon hade klokt nog åkt taxi. Kläderna i väskan fick packas upp och hängas på tork eftersom regnet gått igenom väsktyg och allt. Bergen är ju känt för att vara ett ställe där det regnar mycket och ofta men detta var faktiskt det enda regnväder vi

fick uppleva där, sedan hade vi värdgudarna med oss.

Efter incheckning och frukost beslöt vi oss för att göra stan. Vi hade från början planerat ett studiebesök på Öronklin hos Jan Olofsson, tidigare medarbetare i Linköping, men då han inte kunde ta emot oss hade vi dagen ledig fram tills kongressen skulle börja på eftermiddagen.

Vi sprang runt i tröj- och souveniraffärer tills vi inte orkade mer och avslutade handlandet med smarriga bakelser på kondis.

Klockan 16 var det registrering och sedan bussades alla deltagare till Håkonshallen för en välkomstceremoni ledd av stadens borgmästare. Deltagare på kongressen var representanter från de nordiska laryngförbunden och programmet var riktat mot patienter och anhöriga.

Kvällen avslutades med middag på hotellet. Vid vårt bord satt en representant från Nepals nybildade Laryngförbund. Det är Danmarks laryngförbund som sedan en tid tillbaka driver ett projekt där för att de ska få igång en verksamhet för sina nyopererade.

Intressanta föreläsningar

Fredag var en dag fylld av föreläsningar. På förmiddagen fick vi bl.a lyssna på Jan Olofsson som talade om laserkirurgi, en plastikläkare talade om rekonstruktiv kirurgi och en tandläkare som berättade om vilka ingrepp som kan göras vid defekter i munhålan.

Efter lunch var så Lita Tibbling inbjuden att tala om sväljsvårigheter/dysfagi. Föreläsningen tillhörde

en av de mest uppskattade och vi fick se "lingontricket".

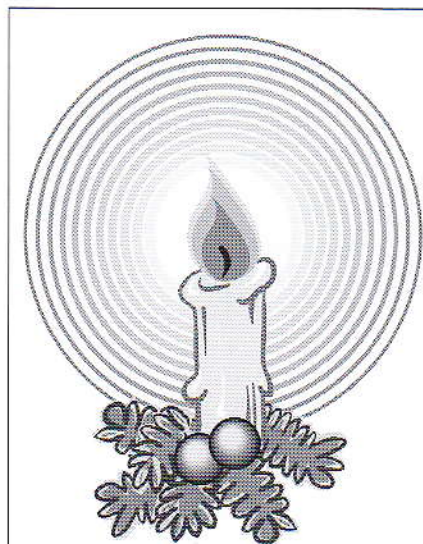
Därefter kom en sjukgymnast och talade om vad de kan göra för denna patientgrupp både före och efter ett ingrepp och föreläsningarna avslutades med en läkare från Haukeland Sjukhus som berättade om deras tryckkammarbehandling av dessa patienter. Detta är något de använder sig mycket av och med goda resultat.

Efter allt detta var det skönt att få komma ut på en organiserad stadsvandring med deltagare från staden. Bergen är en stad fylld av historia och trots flera bränder har mycket av träbebyggelsen sparats.

Bergen omges av sju berg och på ett av bergen finns en restaurang och utsiktsplats. Dit går en linbana, Fløien, och där serverades kvällens middag. Det var maffigt att sitta där uppe och se solen gå ned och alla ljus över staden tändas samtidigt som vi avnjöt en god måltid.

Erfarenheter av att tala

Lördag förmiddag handlade om livskvalitet. Där redovisades olika projekt, bl.a ett omfattande projekt som nu pågår där man intervjuar alla laryngectomerade. Den studien

*Uppsala
Laryngförening
önskar er alla
En God Jul
och
Ett Gott Nytt År*

leds av en kvinnlig läkare som själv blev laryngectomerad vid 13 års ålder.

Därefter fick tre patienter berätta om för och nackdelar med sitt tal; en som använde vibrator, en med talventil och den tredje som använde matstrupstal. Det gemensamma var väl att alla tyckte att just deras sätt var det bästa.

Avslutningsvis talade Jon Del Ben från Thunder Bay i Kanada där han beskrev hur han tillsammans med hjälp av Norges förbundsordförande, Tor Wold, försöker att bygga upp en fungerande verksamhet "over there". De två hade fått kontakt med varandra via chat på Internet och där ser man vilken hjälp man kan ha av nutidens påfund. För Jon hade det betydligt mycket att finna att han inte var ensam i världen med detta handikapp.

Efter lunchen var det samling för bussrundtur med guide till stadens alla sevärdheter.

Slutmålet var Troldhaugen, Edvard Griegs hem, där vi även fick avnjuta en liten konsert. Mycket fint!

Kvällen avslutades med stor festmiddag och dans.

En lyckad resa

Söndag morgon var det tidig uppstigning åtminstone för oss eftersom tåget hem avgick kl 8.05. Resan mellan Bergen och Oslo, som vi nu fick uppleva i dagsljus, var fantastisk med snöklädda berg och djupa dalar. Någon satt t.o.m och tog kort genom tågönstret.

Klockan 22 anlände vi till Linköping efter en lång dag där vi bl.a saknade att ingen hade tagit med sig en kortlek. Det var lite segt att sitta still så länge.

Totalintrycket är dock att det var en mycket lyckad kongress och resa, mycket tack vare varvningen av både föreläsningar och sightseeing. Annars brukar man ju inte hinna se så mycket av de städer man besöker på kongress och vi vill än en gång framföra vårt innerligaste tack till logoped Christina Danbolt som gjorde denna resa möjlig. Kul hade vi också!

*Onkologteamet vid Öronkliniken
Ewa, Sally, Irène, Senja, Lisa,
Christina och Marie* □

Kalendarium

för år 2000

(med reservation för ändring av datum)

Våren

- Styrelsemöten två st, au vid behov.
- Information- och anti-rökseminarium, februari månad.
- Ordförandekonferens, förbundskontoret i Solna, mars månad.
- SLF:s Riksstämma och seminarium, 5 – 6 maj.

Hösten

- Styrelsemöten två st, au vid behov.
- Ordförandekonferens, förbundskontoret i Solna, oktober månad.
- Rehabiliterings- och rekreationshelg planeras till september/oktober.
- Seminarium för sjukvårdspersonal, september alt. oktober månad.
- Funktionärsutbildning, november månad. □

Ny förening i Umeå?

Den 19–20 oktober var det logopedkonferens vid Umeå Universitetsjukhus. Fem logopedier från olika sjukhus i Norrland samt en ÖNH-läkare var närvarande. I anslutning till denna konferens fick Gert Hall och undertecknad nöjet att träffa dessa personer för att diskutera om vi skulle kunna starta upp en verksamhet i Norrland med säte i Umeå.

Eldsjälen bakom detta berömvärda initiativ är logoped Karin Brunnegård, Umeå sjukhus.

Vår avsikt är att vi skall träffas åter i vår och då förhoppningsfullt tillsätta en interimsstyrelse för en blivande Laryngförening i Umeå.

Vi håller "tummarna"!

Bo Persson □

@. Tolvsbo

I fotspåren efter Dan Andersson och Carl Larsson.

I mitten av september samlades 29 lyckligt lottade medlemmar på Tolvsbo Hotell&Spa i Söderbärke mellan Fagersta och Ludvika. Under ledning av Gun-Marie Larsson och Lena Nyström, kurator respektive chefssjuksköterska på KS, skulle vi över en lång week-end koppla av både kroppsligt och själsligt och det blev lite hjärngymna också.

Tolvsbo Hotell var en förfallen bergsmansgård från 1826. Som syskonen Anne-Vie och Petter Barth på 4 år gjort underverk med. Restaurangen är oerhört smakfullt gjord. Ett litet kul exempel är att man behållit de gamla dubbla fönstren. På vadden mellan fönstren ligger vackra torkade blommor. Den gamla ladugården har gjorts om till en praktfull restaurang för 100 gäster. Och maten ska vi inte tala om – jo. Vad sägs om torsdagskvällens meny: Paprikasoppa, rödtunga på squashbädd och mandelparfait på en spegel av blåbärssås.

Relax och avkoppling

Under fredagen var det individuella Relax-aktiviteter, som för min egen del bestod av en timmes kroppsmassage. Jag uppmärksammades på att jag hade väldigt spända nackmuskler, något som enligt massösen är vanligt bland oss laryngektomerade. Min fru fick en ansiktsbehandling och det fanns också andra aktiviteter.

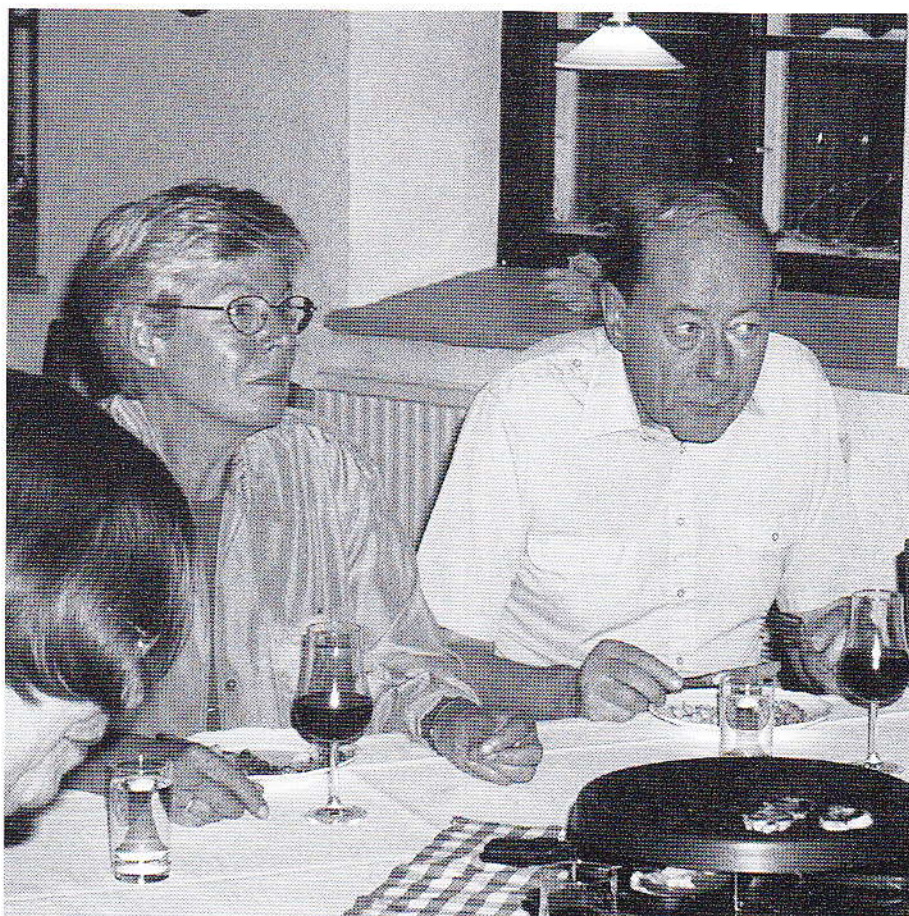
Vår trevliga busschaufför Mats gjorde en extra tur till Söderbärke för tipsinlämning och tidningsköp. På eftermiddagen blev det valfritt en kort eller lång promenad uppblandat med kluriga frågor. Vilka svenska städer/orter döljer sig bakom "Gris-

bukten" och "Ingen bukt" (svar i nästa nummer av Lary). På kvällen stod vi sedan själva för matlagningen i form av en Raclette-afton. Det var kul att pröva på men för egen del måste jag säga att jag föredrar kockens anrättningar före mina egna.

Dan Anderssons fotspår

Efter middagen blev det ett Dan Andersson-tema. Vi var ju i hans tassemarker. Björn Jadling, Dan Andersson-kännare och trubadur, satte oss i stämning inför morgondagens utflykt. Efter en tidig frukost for vi med bussen in till Ludvika. Vid Dan Andersson-museet mötte Björns fru Barbro upp för att guida oss under förmiddagen. Museet är inrymt i det

Sonya och Ragnar Sarin avnjuter raclett-middag.

hus, där skalden 1914 under några månader hyrde en liten lägenhet för att skriva "Kolvaktarens visor". Något han inspirerades till under sina studier på Brunnsviks folkhögskola. Vi fick i oss en del fakta om Dan Andersson och sedan ställdes kosan mot Grangärde finnmark. På väg ut ur Ludvika passerade vi kyrkogården, där han begravdes 1920 efter en tragisk olycka på ett hotell i Stockholm.

Ett första stopp för kaffe blev det på Ljungåsen, Ludvikas skidcenter. Och sedan bar det av in i de riktigt mörka skogarna med Barbro som suverän vägvisare, berättare och deklamator. Mats fick många tillfällen att visa sin skicklighet som bussförare. Men på en smal skogsbilväg blev det stopp – det satt en tjäderhöna mitt på vägen. När hon lyft kunde vi fortsätta fram till Bränntjärnstorpet. År 1793 byggde Dan Anderssons farmors farfar, Mats Pålsson, ett rökporfte – en byggnad med ugn och rökgång i taket – vid Bränntjärns nordöstra ände på gränsen till Ljusnarsbergs socken. Senare byggdes huset om till svenskstuga, dvs det försågs med fönster och skorsten. I torpet bodde skaldens farmor, Anna-Stina Knas. Hon blev tidigt änka med fem små barn och fick försörja sig genom att göra dagsverken åt bönderna. Ett av barnen var Dan Andersson far, Adolf Andersson, som föddes här 1854.

Dan Anderssons farmor råkade i tvist med Björnhyttans bruk (kallas i hans dikter för Varghyttan) och för-

lorade sin mark, då hon inte hade giltiga papper på ägandet. Stugan såldes 1890 och änkan Anna-Stina Persson flyttade in. Hon bodde där till sin död 1935 och blev den sista bofasta i stugan, som av hennes släktingar bevarats intakt. Dan Andersson vistades mycket i dessa marker. Hit längtade han också, när han under en kort tid arbetade på fabrik. Det beskriver han i dikten "Hemlängtan"

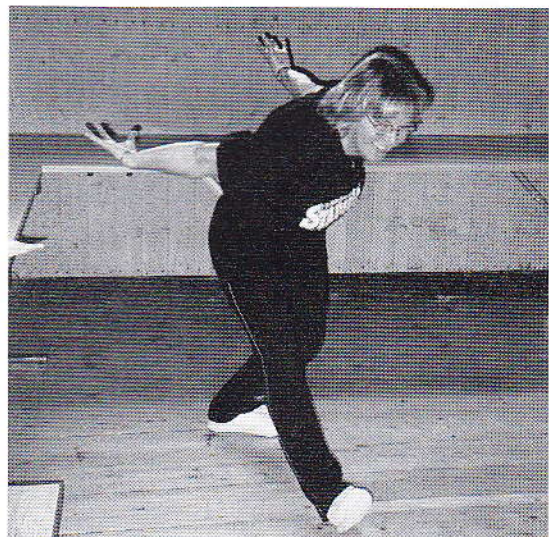
– jag ville hem till dalen vid Pajso, till det gräsiga kärret vi So".

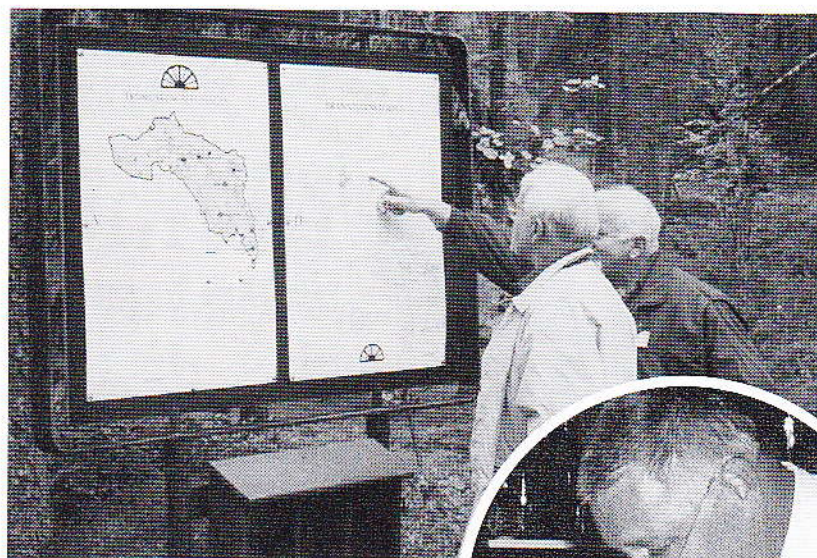
Kärret vid So ligger straxt väster om torpet.

Amerikafarare och kolare

Dan Andersson själv föddes 1888 i Skattlösberg, ett stycke närmare Grangärde, där fadern var skollärare. Fadern hade på egen hand lärt sig engelska och han lärde även tidigt de egna barnen engelska. Då Dan var 14 år skickades han på egen hand till en farbror i USA, för att utröna om det var lämpligt för familjen att emigrera. Han kom hem igen efter ett halvår med negativt besked. Flytten kom istället att gå till Mårtensstorp, bara en mil iväg. Fadern övergav lärarbanan och slog sig istället på kolning. Det är under tiden där, som Dan får egen erfarenhet av kolarlivet. Ett par år senare går flytten tillbaka till Skattlösberg, där man slår sig ner i Luossastugan och där Dan Andersson skriver sitt första betydande verk "Kolarhistorier".

Vår bussresa tog oss aldrig till Skattlösberg, men väl till några and-

Hela gruppen samlad.

Gun-Marie Larson ler sitt soligaste leende.

Ett par av deltagarna läser med intresse informationen om Bränntjärnstorpet.

Vistävling med "trubaduren" Gunnar Schneider.

ra finnmarksbyar som Abborrberg och Torsberg, nu nästan avfolkade. Det var fascinerande att se dessa trakter, där i slutet av 1500-talet finnar utlovades svedjerätt för att Sverige skulle få en levande skogsbygd. Några hundra år senare kördes dom mer eller mindre iväg från sina stugor, därför att järnbruken behövde skogen till träkol. Idag har skogen tagit över igen.

Vi tog avsked av Dan Andersson genom att passera igenom Brunnsvik, fantastiskt beläget vid den vackra sjön Väsman.

Carl Larssons Sundborn

Nu var vi på väg mot en annan stor kulturpersonlighets hemtrakter, nämligen Carl Larssons. Gun-Marie och Lena hade varit oroliga för att tidprogrammet inte skulle hålla, men det blev inga problem. Vi kunde inte medhava lunch på en rastplats mellan Ludvika och Borlänge (gör bofasta enligt de kluriga frågorna ovan). Och även promenera runt lite i Falun innan det var dags för Stora Hyttäs i Sundborn.

Att Carl Larsson är inne fick vi verkligen belägg för, fullbokade visningar även i september. Sonya och jag har varit i Sundborn många gånger. Det vi kunde notera denna gång

var att guiden lyfte fram Karin Larsson mycket mer än vi upplevt tidigare. Det är parets hem, som visas snarare än Carl Larssons tavlor. En annan reflexion (reflektion) är den slående kontrasten mellan den som blir känd under sin levnad eller den som blev det först efter sin död. Både Dan Andersson och Carl Larsson växte upp under ytterst knappa förhållanden, men deras liv blev ganska annorlunda (olika).

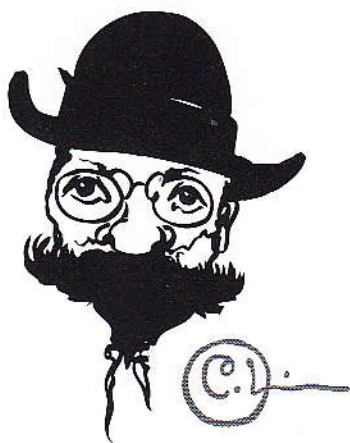
Musik och fynd

Tillbaka till Tolvsbo blev det en ny matupplevelse. Men också för mig en ny upptäckt – tänk att man kan sjunga utan stämband. Tack Gunnar Schneider för det trevliga musikinslaget!

Söndagen blev för oss en fynddag. Promenaden till keramikverkstaden utmynnade i ett köp av en ljusgröta. Stoppet vid Västanfors hembygdsgård på hemvägen gav oss en burk enbärgsgelé, som kommer att passa utmärkt till den älgstek Sonya fick några dagar efter hemkomsten. En stor påse med godis blev det slutligen på Sveriges största godisbutik som ligger i Hummelsta.

Tack för en toppenveck-end!

Ragnar och Sonya Sarin □

Guiden Barbro Jadling förde oss in i Dan Anderssons liv och hembygd.

Tittut i bolken!

Leg.sjuksköterskan Lena Nyström var lättgymnastikens instruktör. Tack Lena, "det gjorde du bra..."

Till min syster

text Dan Andersson

*"Nu spelar vårens ljumma vind i myrens gula starr
och sakta stiga sagorna kring ön i Berga fors.
Förlåt ett stänk av bitter fröjd en visa till gitarr
Det stärka oss till läkedom likt strandens unga pors."*

Tjugonio medlemmar och anhöriga deltog i Relax-helgen, Tolvsbo Hotel i Söderbärke. Helgen innehöll både kultur och friskvård.

Kulturen gick i Dan Anderssons Koch Carl Larssons tecken, med en sång- och viskväll med Dan Anderssons texter samt en heldags busstur med guidning i Dan Anderssons och Carl Larssons hemtrakter. Friskvården kunde varje deltagare välja utifrån egna önskemål av lättgym-

nastik, gemensamma promenader, massage, ansiktsbehandling, fot- och handvård samt terapi- och massagebad i utomhuspool.

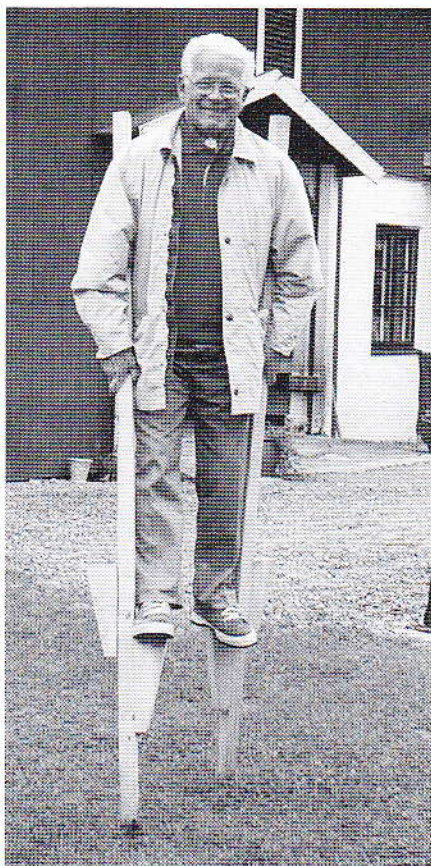
Resultatet av helgens utvärdering gav även denna gång näst intill högsta poäng. På en skala från 0 till 10, där 0 står för inga/dåligt och där 10 står för stora/mycket bra, är FÖRVÄNTNINGARNA på helgen satt till 6,5 och RESULTATET/HELHETEN av genomförd helg 9,6.

Nedan t.v.: Georg Göransson var en "baddare" på styltor.

Nedan: Glada resenärer hade busschaufför Mats med sig på utflykten.

Överst t.b.: Storfiskaren Cornelius Hangan prövade fiskelyckan.

Nedan t.b.: Ragnar Sarin tar adjö av värdinnan på Tolvsbo Anne Vie Barth.

Eftersom intresset från medlemmarna av att få delta var större än antalet erbjudna platser, anordnar Svenska Laryngförbundet under våren år 2000 ytterligare en Relax-helg med samma innehåll som höstens uppskattade resa. Fråga gärna någon av Dina föreningskamrater vilken Du vet varit med till Tolvsbo, hur de upplevt vistelsen. SE SEPARAT INTRESSEANMÄLAN i detta nummer av LARY. Anmälan skall skickas in senast 31 januari.

Gun-Marie Larsson ☐

Balsam för själen

Tänk att det är sååååå helt underbart att få ansiktsbehandling med tillhörande massage! Varma händer, väldoftande olja, ljuv musik ja, det är verkligen balsam för själen.

Märkligt att jag aldrig tidigare i mitt 40-åriga liv unnat mig detta, kvinnligt män tro? Fast å andra sidan känner jag inte så många män som går på just sådan behandling!

Fast alla borde..tycker jag, särskilt vi som är opererade i munhåla & hals. Det var ett bra sätt för åtminstone mig att åter få kontakt med mitt ansikte, rent av bli vän med det igen. Började till och med nynna "Mitt lil-

la fejs och jag", ni vet den som Lill Lindfors sjöng in för många år seda.

Jag har varit i Tolvsbo och jag vet att många av er också varit där, så ni förstår säkert hur oerhört väl jag har blivit bemött! Vänlighet, värme, generositet och en stor portion medmänsklighet, jag blir nästan tårögd när jag tänker på det men så är jag väldigt fänig också.

Till Petter & Anne-Vie och till alla er som gör vistelsen oförlömlig, vill jag säga att ni är värda er vikt i guld, fast det vet ni väl redan! Jag ville bara påminna er.....

Susanna Ruben ☐

Nya tandvårdsreformen

Samtal med SLF:s ordförande Bo Persson, vilken var HSO/SLF representant i arbetet med den nya tandvårdsförsäkringen. Arbetsdelegationen bestod av ett 20-tal delegater från olika yrkes- och intresseområden.

Hur har det första året varit med den nya tandvårdsförsäkringen och hur har den påverkat förbundets medlemmar?

Som bekant är den nya tandvårdsförsäkringen långt ifrån den s.k. paragraf 9 vilket var i det närmaste helt kostnadsfri tandvård för våra medlemmar. Kostnadsfri pga den behandlingsskada med muntorrhet som strålbehandlingen orsakat. Många fick sina nya tänder inplanterade, vilket normalt kostade ca 40 000 kronor för underkäke och 60 000 kronor för överkäke.

I dagens läge får vi, i många fall, själva betala minst 50 procent av ovannämnda siffror.

Vi var överens om när vi upplöste denna delegation, i dec. 1998, att

det säkert blir många gränsfall av beslut tagna på det nya året 1999.

Vi blev verkligen sannspådda. Inom vårt förbund, SLF, har jag haft fyra fall att "driva" vidare enligt nedan.

Jag har alltid börjat med att ta kontakt med försäkringskassan inom respektive kommun.

1 En medlem i Västsverige där det visade sig efter kontroll av journalerna att tandskadan härrörde sig från ett tidigare ingrepp, således ingen behandlingsskada. Följaktningen erhöll vår medlem ej kostnadsfri tandvård

2 En medlem i Mellansverige fick efter ett inplantat en faktura från försäkringskassan omfattande 24 000 kronor.

Helt förtvivlad vände han sig till mig och bad om råd. Mitt råd var

att han skulle vila på "hanen" ej betala.

Jag började genast försöka följa upp ärendet via försäkringskassa, via sjukhuset där inplantatet var utfört samt med andra myndigheter etc. Från början "stötte" jag på större eller mindre "trösklar" men blev alltid artigt och korrekt bemött. Märk väl, vilket en rutinerad förhandlare kan vittna om, för när Du har dåligt på "fötterna" gäller det att vara ödmjuk i olika sammanhang.

Mycket viktigt! Hur slutade då 24 000 kronors historien! Jo, vi fick rätt, vår medlem behövde ej betala ovannämnda summa.

3 Så har vi det sista fallet här i Stockholm där en medlem får betala 47 000 kronor själv. Hon kontaktade mig och jag erbjöd mig att så fort som möjligt få till ett sammanträffande med berörda försäkringskassa. Hon avböjde mitt förslag. Mer kan jag inte göra. Mer om detta fall på annan plats i tidningen.....

Redaktionen □

DOKTORNS SPALT

*Docent
Richard
Kuylenstierna*

Eftersom inga frågor inkommit till redaktionen till detta nummer av LARY, har vi här inget annat än att tacka dr. Richard Kuylenstierna för det gångna året.

Spalten är uppskattad av läsarna och därför uppmanar vi Er att inkomma med frågor till doktorn. □

Funktionärsutbildning 15-17 oktober 1999 i Stockholm

Ja, nu har den mycket efterlängta- de kursen för förtroendevalda gått av stapeln med gott resultat.

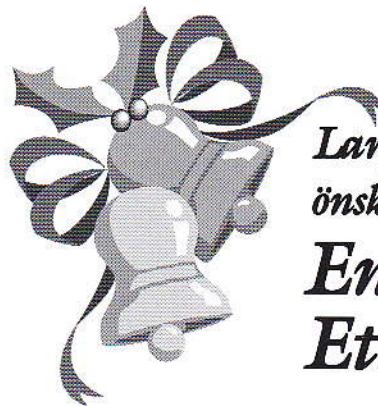
Att det var en bra kurs var alla överens om, föreläsarna manglade oss alla med sina kunskaper och mycket humor.

Elise och undertecknad var också nöjda med bland annat den goda

uppslutningen och deltagarnas intresse.

Alla, kursdeltagare, föreläsare och vi som arbetat med kursen var överens om att det blir en uppföljning och det så fort som möjligt, helst redan nästa år. Vi håller tummarna.

Siv Baglien □

*Laryngföreningen Dalarna
önskar er alla
En God Jul och
Ett Gott Nytt År*

Bättre andning!

en komplett serie
av anpassade
produkter
nu tillgängliga

och de finns nu även tillgängliga i
Sverige!

Ett genombrott inom laryngectomi och tracheostomivård...

Kapitex sortiment av filter och förband för stomaskydd används med stor framgång över hela världen – och de finns nu även tillgängliga i Sverige.

Våra produkter innehåller ett mycket speciellt material – Hydrolox 1 som filtrerar bort smuts och bidrar till befuktning och uppvärmning av luftvägarna. Detta minskar slemproduktion och hosta.

Kapitex ger dig "bättre andning" – alltifrån våra enkla men effektiva filter till det avancerade TrachiNaze systemet – systemet som förbättrar syresättningen. Detta är kliniskt bevisat.

TrachiNaze är den enda produkt i världen som kan ersätta andningsmotståndet – som den laryngectomerade har mist – till normala fysiologiska nivåer vilket förbättrar det respiratoriska systemet.

Kapitex Scandinavien har en produkt för dig. Vi skulle bli glada om vi hör ifrån dig så att vi kan översända aktuell information om våra produkter.

Låt **Kapitex** visa vägen till
bättre andning...

Var vänlig skicka information om Kapitex produkter till

Namn _____

Adress _____

Tel _____

till Lena Lageson, Kapitex Scandinavien,
Box 4112, 300 04 Halmstad.

Kapitex Scandinavien, Box 4112, 300 04 Halmstad.

- DeltaNex tracheostomiskydd
- Buchanan skydd för laryngectomier och permanenta tracheostomier
- Laryngofoam engångsfilter
- DeltaNex scarves
- Romet kragar
- Stoma knapp som hjälper till att hålla stomat öppet
- Duschskydd
- Rengöringsservetter/sprayer/borstar
- Trachealtubshållare
- Trachealförband(sterilt)

plus – unika
TrachiNaze

systemet som
återställer
näsans
funktion

” jag tycker att hela systemet är helt enkelt underbart. Förbättringarna har varit påtagliga. Jag kan inte uttrycka mig nog positivt om TrachiNaze ”

” min andning har förbättrats och slemmet har minskat sedan jag började använda TrachiNaze. Det har gjort mycket gott för mig. Min livskvalitet har förbättrats och min självkänsla har ökat ”

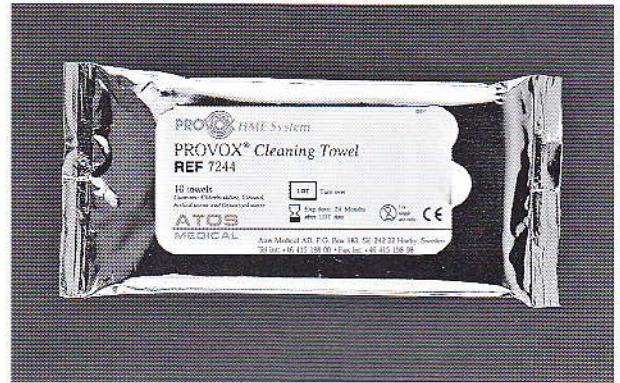

KAPITEX

Utvärdering av ny typ av tvättlapp

LaryCares "Stom-Vent Cleaning Towel", som numera säljs av Atos Medical, används av många laryngektomerade för att tvätta huden runt stomat. Nu har tillverkaren tvingats byta material i tvättlappen. För att i fortsättningen kunna marknadsföra denna produkt är Atos Medical tvungen att göra en utvärdering i form av en jämförelse mellan den gamla och den nya versionen.

Jag vill därför göra detta upprop och *be alla användare av dessa tvättlappar om hjälp*. Hör av er till mig så skickar jag en förpackning av den nya versionen samt ett enkelt frågeformulär för ifyllnad. *Tack på förband!!*

Jonas Karling ☐

Jonas Karling, Cheflogoped • Foniatriska avdelningen / Karolinska sjukhuset / 171-76 Stockholm
Telefon: 08-5177 25 65 / Mobil: 070-755 40 66 / E-mail: jkng@ent.ks.se

Ja, nu har vi varit ute igen på vår höstresa, denna gång till Rhendalen i Tyskland.

En blick tillbaka på vår Tysklandsresa

Vi bodde i Rudesheim, ett litet pittoreskt ställe med både genomfartsgata, tung tågtrafik och Rhen med sina prämar och passagerarbåtar, men det störde inte oss nämnvärt, för har man trevligt klarar man allt.

Vi var både på cognac- och vintillverkningsbesök med lite avsmakning. Vi besökte också de legendariska Loreley-klippan med sin sköna kvinnostaty som förorsakat så många sjöfarares öden. Likaså besökte vi den enorma statyn av Frau Germanica. Hon var verkligen imponerande och utsikten därifrån och över Rhendalen går inte att beskriva, den måste ses.

På kvällarna var vi på olika pubar med för oss specialkomponerade matsedlar. Allt smakade otroligt gott och efter maten tog vi oss en svängom, så när vi drog oss hemåt var vi både glada, mätta och trötta.

Man hinner mycket på några dagar med en otrolig reseledare och en perfekt chaufför som också fick assistans av vår sjuksköterska Pia Pries.

Nästa år fanns det önskemål om att vi skulle åka till Wien vilket vi hoppas vi skall kunna ordna.

Med glada hälsningar från gänget i Tyskland

genom Siv Baglien ☐

Siv och Gunilla
vid Loreley-klippan

Laryngföreningen
Göteborg
önskar er alla
En God Jul
och
Ett Gott Nytt År

SVENSKA LARYNGFÖRBUNDET

läns och regionalföreningar

med kontaktpersoner

Falun: Laryngföreningen Dalarna

Holger Andersson
Rådmanvägen 27, 791 61 FALUN
Tel. 023-160 95

Göteborg: Laryngföreningen Göteborg

Box 12053, 402 41 GÖTEBORG
Tel. 031-85 46 43
Gösta Jorhede
Lilleby Bäckedalsv. 99, 423 49
TORSLANDA
Tel. 031-56 35 41, även fax.

Linköping: Sydöstra Laryngföreningen

Kjell Andersson
Rättarvägen 4, 612 31 FINSPÅNG
Tel. 0122-155 47

Uppsala: Uppsala Laryngförening

St Johannesg. 28, 752 33 UPPSALA
Tel. 018-56 09 36

Sven & Majny Eriksson
Ekbacken, Löt, 740 11 LÄNNA
Tel. 0174-220 84

Laryngföreningen i Örebro och Värmlands län

Sten-Ove Pettersson
Styrbordsgatan 12, 652 27 KARLSTAD
Tel. 054-21 87 35

Gävle: Laryngf. Gävleborg med Norrland

Siv Baglien
Oxtorget 1 B, 2 tr. 826 32 SÖDERHAMN
Tel. 0270-16459, även fax, 070-548 60 39
mobil

Halmstad: Hallands Laryngförening

Ulla Karlsson
Betelvägen 10, 302 30 HALMSTAD
Tel. 035-102 123

Södra Sveriges Laryngförening

Lennart Johansson
Per Albin Hanssons väg 56 B, 214 63
MALMÖ
Tel. 040-96 23 40
Gert Hall
Kastvindsvägen 2, 231 55 TRELLEBORG
Tel. 0410-489 65, fax. 0410-489 59
070-524 89 65 mobil
E-post gert.hall@trelleborg.mail.telia.com

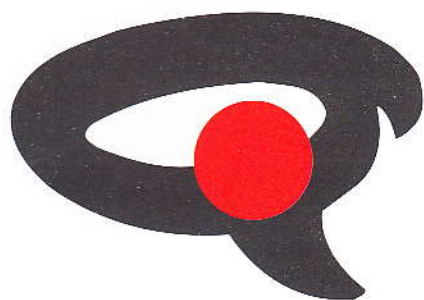
Stockholm: Stockholms Läns

Laryngförening

c/o Gunnar Schneider
Henriksdalsringen 45, 4 tr, 131 32 NACKA
Tel. 08-615 03 24

Västerås: Västmanlands Laryngförening

Kaarlo Vuolle
Lerkärilsgatan 10, 723 51 VÄSTERÅS
Tel. 021-41 74 76

STIFTELSEN LARYNGFONDEN

i kamp mot cancer

Laryngfonden – en fristående fond instiftad av Svenska Laryngförbundet – står öppen för ansökningar om bidrag, vilka kan beviljas i enlighet med fondens ändamål:

Fondens ändamål är att främja forskning och utveckling, särskilt inom

områdena laryng-, hemilaryng- och glossektomi samt främja vård och rehabilitering för behövande sjuka inom dessa områden, dock ej sådant som åligger stat, landsting och kommun, enligt gällande lagar, regler och praxis.

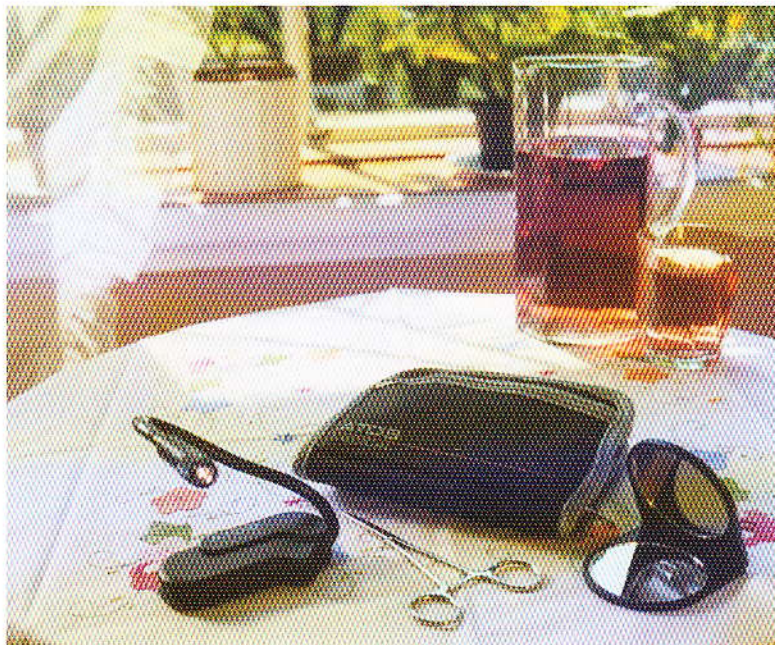
Bidrag och gåvor emotages tacksamt på:

**Bankgiro: 5936-5338 • Postgiro: 90 02 02-3
91 82 58-5**

Ansökningsblankett för bidrag finns hos:

STIFTELSEN LARYNGFONDEN
Barks Väg 14 / 170 73 SOLNA / tel: 08-655 40 01

PROVOX[®] Patient's Kit1

Du som är laryngektomerad använder en hel del hjälpmedel för det dagliga omhändertagandet av stoma och eventuell röstventil. En del av dessa hjälpmedel behöver Du ta med Dig då Du lämnar hemmet. **Atos Medical** har därför tagit fram en specialtillverkad väska som med fördel kan bäras i bältet eller i en handväska. Denna marknadsförs som **Provox Patient's Kit 1** som innehåller:

- Den praktiska väskan som också är tvättbar.
- En lampa som kan fästas i skjortan så att du får ljus i stomat utan att behöva använda händerna.
- En liten spegel med både normal- och förstoringsglas.
- Peang för rengöring av stomat.
- En ventilborste och en Plug till röstventilen.
- Filterkassetter (HME).
- Tre olika exempel på stomapläster.
- Provox StomVent andningsfilter.
- Två olika sorters tvättlappar för rengöring runt stomat.

Dessa saker är exempel på vad Du kan ha i väskan men naturligtvis fyller Du den med det som Du finner lämpligt.

Provox[®] Patient Kit 1

REF 7261

ATOS
MEDICAL

Atos Medical AB
P.O. Box 183

SE-242 22 Hörby
Phone: +46-415-198 00
Fax: +46-415-198 98

CE